

HÄLLEFORS KOMMUN
Bildningsförvaltningen

**BIBLIOTEKSPLAN
FÖR
HÄLLEFORS KOMMUN
2012-2013**

Antagen av Bildningsnämnden 2011-11-23

Styrdokument och andra stödjande dokument

Det livslånga lärandet, Bildningsnämndens måldokument 2011-2014

Regional biblioteksplan för Örebro län och Västmanlands län.

Regionalt kulturpolitiskt program – Levande kultur i en pulserande region

Promemoria 2011-05-27.

Nya Skollagen 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning 36§ Skolbibliotek

FN:s konvention om barnets rättigheter

Bildningsnämndens Mål under perioden 2012-2013

1. Biblioteksverksamheten präglas av god tillgänglighet, ett brett utbud och en demokratisk styrning i dialog med skola, brukare och närsamhälle.
2. Skolbiblioteket ska ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.
3. Filialverksamheten ska utvecklas.
4. Konsthallens framtida organisering ska bli långsiktig och hållbar samt utveckla biblioteken som offentliga utrymmen som främjar möten, upplevelser och delaktighet.

Kommunal biblioteksplan för Hällefors kommun

Denna biblioteksplan är framtagen av tjänstemännen inom bildningsförvaltningen och visar hur vi ska arbeta för att uppfylla de mål bildningsnämnden formulerat för biblioteket och biblioteksverksamheterna.

Planens första del klargör bibliotekens roll i samhället med en följande, mer handlingsinriktad del.

Planen är uppdelad i fem strategier som är beroende av och påverkar varandra. Strategierna ska betraktas som gränsöverskridande mellan konst och kulturformer. Varje strategi har barn- ungdoms- samt tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv.

De fem strategierna är:

1. Med medborgarens behov i centrum – folkbiblioteket som garant för demokrati
2. Kommubibliotekets arbete för det livslånga lärandet
3. Bibliotekens utveckling som mötesplatser och arenor för kulturupplevelser
4. Utveckla infrastrukturer för samverkan
5. Utveckla metoder för kommunbibliotekets arbete med lässtimulans

Utvärdering

Biblioteksplanens handlingsplaner utvärderas 2013 i samband med bibliotekets verksamhetsberättelse.

Revidering av Biblioteksplanen

Inför varje ny upphandling av biblioteksverksamheten skall biblioteksplanen utvärderas och revideras.

Bibliotekens roll och utveckling i samhället

Medborgarens behov i centrum

Folkbiblioteken är samhällets mest besökta kulturinstitutioner. De är viktiga lokala knutpunkter för litteratur och läsande, men också för det lokala kulturlivet i stort och för att sprida samhällsinformation riktad till medborgarna. En speciellt viktig funktion för kulturella upplevelser har folkbibliotekens barn- och ungdomsavdelningar.

Biblioteksplanen är ett stöd för utvecklingen av biblioteken och är väl förankrad i relevanta politiska mål. Bibliotekens framgångsfaktorer bygger på en blandning av generös tillgång och åtkomst till olika typer av medier, personalens kompetenser och kunskaper samt lokalernas flexibla möjligheter. Genom denna blandning har kommunen tillgång till ett kraftfullt verktyg för lärande, integration och kommunikation för och mellan medborgarna.

För att behålla sin roll i samhällsutvecklingen bör folkbibliotekens verksamhetsformer i allt högre utsträckning bygga på interaktivitet och medskapande.

Genom att aktivt bjuda in allmänheten till samhällsdebatt och skapa arenor för tankeutbyte och yttrandefrihet fungerar biblioteket som en garant för demokratin i lokalsamhället.

Livslångt lärande

Kommunen har en lägre utbildningsnivå än riksgenomsnittet. Medborgarnas ökade kunskaper och kompetensutveckling är tillväxtfaktorer i samhället. Tillväxt och sysselsättning handlar om lärande i olika former; formellt lärande i skolan, icke-formellt lärande utanför skolan till exempel på arbetsplatser och det individuella informella lärandet. Genom bibliotekens kunskaps spridning skapas förutsättningar för kompetensutveckling för medborgaren.

Biblioteken är lärande organisationer där personalen tillsammans med sina användare bygger upp nya kunskaper. För skolbibliotek på alla nivåer är delaktigheten i läroprocesserna given. För folkbiblioteken finns en tydlig roll i det lokala kunskaps samhället och i medborgarnas bildningssträvan.

Det finns en digital kunskapsklyfta i samhället. Ungefär 20 % av svenskarna väljer av olika skäl att avstå från datorer eller Internet. Den ”digitala klyftan” handlar inte enbart om brist på tillgång till teknik och bredband. Det handlar minst lika mycket om hur man använder sig av den kunskapsmängd som finns samlad på de olika elektroniska nätverken.

Tillsammans med aktörer inom lärande och folkbildning ingår biblioteket som en självklar del i samhällets aktiviteter för att överbrygga den digitala klyftan.

Mötesplats och arena

Även om bibliotekens kärnverksamhet fortfarande är fokuserad på mediasamlingen, blir de allt mer gränsöverskridande när det gäller lokalernas utformning, medieformaten och personalens kompetenser. På lokal nivå är folkbiblioteken ofta basen för det offentligt finansierade kulturlivet. Det är en roll som är speciellt tydlig på en mindre ort. Det innefattar traditionella biblioteksuppgifter som har med lässtimulans och litteraturförmedling att göra, men betyder också att man även fungerar som lokala kulturhus, där fler skapande konstformer möts. Folkbiblioteken blir alltmer aktiva arenor för eget skapande.

Biblioteket fungerar också som kommunikationscentral och mötesplats för och mellan människor. Vid sidan av medieuppbyggnad och medieförmedling finns en uppgift att främja relationer mellan människor, tankar och idéer. Biblioteken består därför både av en fysisk och av en virtuell arena. De fungerar som platser för samtal och dialog. Tillsammans med andra aktörer – som till exempel folkbildning och föreningsliv – samarbetar kommunbiblioteket kring social delaktighet och är därmed ett stöd för den demokratiska utvecklingen i lokalsamhället. Samarbetet sker såväl i traditionella biblioteksmiljöer som i det uppsökande arbetet i oväntade och tillfälliga sammanhang.

Traditionellt arbetar biblioteken främst med texter och berättelser i olika format. De synliggör boken som medieform, litteraturen som konstform och läsandet som metod för människor att få kunskaper, information och upplevelser. Den digitala tekniken innebär att nya medieformat införs, vilket i sin tur påverkar bibliotekslokalernas gestaltning och omfattning.

Folkbiblioteket är en neutral plats för möten som varken är kopplad till hemmet, jobbet eller skolan. För att uppnå detta måste biblioteken aktivt arbeta för att möten ska äga rum. Det ligger inom ramen för folkbibliotekens demokratiska uppdrag att fungera som en alternativ offentlighet. Folkbiblioteken kan därmed fungera som identitetsskapande mötesplatser och som individuell lärmiljö.

Kulturupplevelser stimulerar, ger glädje och har även bevisat läkande förmågor. Detta betyder att även läsning är viktig för att förebygga ohälsa, men också som en behandlande insats inom vård och omsorg.

Bristen på tillgång till kultur anpassad för personer med funktionsnedsättning gör att det skapas en klyfta i samhället mellan de som har möjlighet att delta och uppleva kultur och de som på grund av sin funktionsnedsättning hindras att göra det. För personer med funktionsnedsättning kan det till exempel behövas olika typer av läshjälpmedel. En teckenspråkigs eller dyslektikers läsning skiljer sig helt från den normativa läsningen av pappersböcker i svartskrift.

Kommunbiblioteket ska tillsammans med kommunala aktörer verka för att kommun och landsting använder kultur och läsning som redskap i vård- och omsorgsarbetet.

Att förebygga ohälsa innebär inte enbart att biblioteken utvecklar metoder för traditionell läsning. Tillsammans med vård och omsorg prövar man andra metoder. Äldreboenden som finns i kommun ska regelbundet besökas av personal från biblioteket för utlåning/byte av media

Samverkan

Bibliotekens infrastruktur med fjärrlån och kompletterande medieförsörjning grundas på en aktiv samverkan över kommungränser och mellan biblioteksformer. Tack vare ett väl fungerande och kostnadseffektivt transportsystem finns det ett fritt flöde av biblioteksmedier mellan de olika folkbiblioteken i regionen.

Det finns strukturer för nätverksarbetet mellan biblioteken inom regionen. Nätverksarbetet utgår från funktionella behov hos biblioteksverksamheterna.

De geografiska avstånden i regionen gör det dock ibland svårt med fysiska nätverksmöten.

En gemensam webbaserad samsöksfunktion gör det enkelt att snabbt lokalisera var i regionen medierna finns att låna – oavsett biblioteksform.

Genom en samsyn mellan kommunbiblioteken och regionbiblioteket skapas förutsättningar för biblioteken att arbeta aktivt och medvetet med lokala planeringsdokument för förvärv och gallring av biblioteksmedier. Inköpssamverkan i olika geografiska kluster är möjlig. Fler bibliotek samverkar i kommunalförbund kring gemensamma bibliotekskataloger och webbtjänster. De lokala medieplanerna kompletteras med gemensamma regionala riktlinjer för medieplanering.

Det finns en gemensam och samordnad infrastruktur för fjärrlån mellan kommunbiblioteken och biblioteket vid Örebro Universitet.

De fysiska nätverksmötena kompletteras med videokonferenser över internet.

Behovet av utökad samverkan kring bibliotekspersonalens kompetenser tillgodoses, så att en medarbetare med specialistkunskaper kan användas av flera bibliotek.

Regionbiblioteket deltar aktivt i samarbetet mellan de regionala kulturarvsinstitutionerna och har ett speciellt ansvar för att det skapas förutsättningar för att bevara och göra kulturarvet tillgängligt.

Lässtimulans

Tillgången till medier blir allt större och mediekonsumtionen allt mer komplex. För biblioteken får den förändrade mediekonsumtionen till effekt att utbud och tjänster utvecklas för att möta allmänhetens nya behov och önskemål. Biblioteken förväntas svara mot de traditionella verksamhetsformerna som medieuppbyggnad och medieförmedling. Det finns samtidigt en förväntan att biblioteken är aktiva medaktörer i samhällsbygget med inriktning på demokrati, social tillhörighet, yttrandefrihet och lärande.

Biblioteken utgår i sitt läsfrämjande och språkutvecklande arbete från att vara en stödprocess för individens förmåga att förstå, använda och reflektera över texter för att uppnå sina egna mål, utveckla sina kunskaper och sin potential och för att delta i samhället.

Folkbibliotekets barn- och ungdomsavdelningar och skolbiblioteket har speciellt viktiga roller för att ge barn och unga en god grund för läsande. Begreppet text innefattar i det här sammanhanget inte bara det skrivna ordet och talade texter utan även bilder.

Biblioteken utmanas att arbeta gränsöverskridande och experimenterande tillsammans med andra estetiska uttryck och konstformer för att stimulera allmänhetens läsning. Bibliotekens läsfrämjande aktiviteter bygger på en formaliserad interaktivitet med allmänheten. Det utvecklas nya och förbättrade metoder för att stimulera barn och unga till läsning.

Litterär turism baserad på författarskap, romanfigurer och litterära platser är exempel på en verksamhetsform som har utvecklats och som kopplas ihop med det kommunala utvecklingsarbetet samt med lokal platsmarknadsföring. Litterära evenemang som till exempel bokmässor skapar attraktivitet på den lokala nivån.

Handlingar för genomförande

Med medborgarens behov i centrum

Verksamheten på kommunbiblioteket genomsyras av ett barnperspektiv. Kommunbiblioteket gör barnkonsekvensanalyser och barnbokslut.

Lokalt utvecklingsarbete och biblioteksplanering

I samverkan med Regionbiblioteket hitta redskap för uppföljning av Bibliotekslagen och den lokalt antagna biblioteksplanen, analys av biblioteksstatistik, identifiering av relevanta nyckeltal och indikatorer.

Kommunalt biblioteksråd

Ett kommunalt biblioteksråd inrättas för det fortsatta strategiska utvecklingsarbetet så att biblioteksverksamheten känns som en angelägenhet för hela kommunen. Regionbiblioteket är en strategisk resurs i arbetet med utveckling och tillgänglighet.

Handlingsplaner för biblioteksverksamheten under perioden 2012-2013 arbetas fram.

Biblioteksrådet utarbetar en plan för att utveckla skolbiblioteksverksamheten så att skollagens mål uppfylls.

Biblioteksrådets verksamhet följs upp varje kalenderår i separat utvärdering.

Barn och ungdom

Barn och ungdomars synpunkter på verksamheten skall tas tillvara och tillmätas stor betydelse.

Tillgången till barnlitteratur på andra språk än svenska skall förstärkas.

Barnverksamhet för barn upp till 6 år skall erbjudas.

Alla grupper inom barnhälsovårdens föräldrautbildning skall bjudas in till studiebesök med information om barns språkutveckling och bokpresentationer.

Utbud av barnlitteratur för invandrare med annan språklig eller etnisk bakgrund skall finnas.

Skolbibliotek

Skolbiblioteksverksamheten utvecklas så att Skollagens mål med verksamheten uppfylls.

Skolbiblioteket ska ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Skolbiblioteket organiseras i samverkan med skolan för att ge eleverna så god tillgång till litteratur och andra informationsbärare som möjligt och för att gynna utbildningen.

Regelbundna kontakter ska ske med grundskolan angående inköp av medier.

En handlingsplan angående det integrerade skolbiblioteket skall regelbundet revideras.

Folkbildningen och medborgarnas bildningssträvan

Biblioteket skall samverka med andra. Samverkansformer skall finnas med studieförbunden, skola, omsorg, kulturskola och Regionförbundet Örebro Län. Samverkansformerna skall dokumenteras, beskrivas och redovisas efter varje fullgjort verksamhetsår.

Utbud för invandrare med annan språklig eller etnisk bakgrund skall finnas

Kompetensutveckling för bibliotekspersonalen

Med hjälp av fortbildning, projekt och samverkan med skolan och folkbildningen skapas ett innovativt och kreativt arbetsklimat på folkbiblioteket.

Kommunens bibliotek tar del av den regionala kompetensplan för bibliotekspersonalen som genomförs tillsammans med de olika biblioteksverksamheterna.

Kommunbiblioteket är en lärande organisation

Kommunbiblioteket är en lärande organisation som aktivt söker och skapar nya kunskaper. Kommunbiblioteket ska därför verka för att den egna kompetensen tas tillvara i huvudmännens arbete med kommunal utveckling.

Överbrygga den digitala klyftan

Tillsammans med folkbildningen, biblioteksverksamheterna och andra aktörer inom vuxenutbildningen ska kommunbiblioteket utveckla strategier och metoder för att överbrygga den digitala klyfta som finns i samhället.

Transparens mellan biblioteken i regionen

För att underlätta för allmänhetens läroprocesser ska biblioteket verka för att det skapas transparenta strukturer för fjärrlån och medieåtkomst mellan biblioteken i regionen.

Att planera bibliotekslokalerna för framtiden

Kommunbiblioteket genomför tillsammans med Regionbiblioteket en analys av hur bibliotekens lokaler används i förhållande till den kommunala biblioteksplanen. Bibliotekspersonalen ska stimuleras till att odla ett kreativt och entreprenöriellt tänkande och till att hitta okonventionella lösningar.

Nya biblioteksmiljöer och verksamhetsformer

Nya biblioteksmiljöer kan vara specialdestinerade för olika prioriterade målgrupper. En utmaning för folkbiblioteket blir att erbjuda barn och unga miljöer för att utveckla sitt eget skapande.

Nya verksamhetsformer kan exempelvis genomföras på sociala medier, via informationsstationer ute i samhället, i skolan och genom att erbjuda stöd för det lokala näringslivet – speciellt för ny- och småföretagande.

Tillgänglighet till kulturupplevelser främjar folkhälsa

Folkbiblioteket ses som självklara samverkanspartners i informationsarbetet för folkhälsa. Regionbiblioteket ska stimulera folkbiblioteken i deras folkhälsoarbete genom stöd för metodutveckling. Speciellt viktigt är det att hitta strategisk långsiktig samverkan på lokal nivå med aktörer inom föreningslivet, den kommunala sociala omsorgen. En handlingsplan för ökad tillgänglighet till biblioteksservice för personer med funktionshinder skall utarbetas

Utvärdera och utveckla samverkansformer för biblioteken

Även om samverkan är etablerad bör det finnas större utvecklingsmöjligheter. Tillsammans med Regionbiblioteket, hitta strukturer för att utvärdera och utveckla former för samverkan.

Ett fritt medieflöde mellan biblioteken

Ett väl fungerande fritt flöde av biblioteksmedier skulle kunna ge större mångfald i utbudet till medborgarna i regionen. Detta kräver medieplanering på lokal och regional nivå. Riktlinjer för medieinfrastrukturen tas fram av Regionbiblioteket i samarbete med kommunbiblioteken.

Metodutveckling för lässtimulans

Arbete med läsfrämjande och språkutvecklande aktiviteter för barn och unga, invandrare och andra minoriteter samt för personer med funktionsnedsättning är ett prioriterat uppdrag. Läsning som begrepp är i det här sammanhanget inte enbart kopplad till den traditionella pappersboken, det finns plats för såväl medier som är anpassade för exempelvis funktionshindrade som talböcker, strömmande läsning via dator och e-böcker. Kommunbiblioteket ska följa Regionbibliotekets utvecklingsprojekt med syfte att stimulera till lässtimulans och språkutveckling.

Utveckling av bibliotekens webbtjänster

Det virtuella biblioteket har sin utgångspunkt i det som är bibliotekets huvuduppgift, d v s att göra information tillgänglig för alla. Webbplatsen ses som en lika viktig ingång till biblioteket som den fysiska lokalen. Webben ska vara som ett virtuellt biblioteksrum. Det är viktigt med god tillgänglighet, bra resurser och god service också på webben.

Möjligheten att chatta och kommunicera via webben med biblioteket görs tydligare.

Användarundersökningar hanteras här, utöver externa brukarundersökningar även statistiska mätningar och liknande.

Informationen till allmänheten om innehållet på webbsidan kontinuerligt utvecklas

Det virtuella biblioteket integreras i det traditionella biblioteksarbetet och utgör ett verktyg och stöd för bibliotekspersonalens och brukarens informationsverksamhet.

Skönlitteraturen som konstform

Regionbiblioteket ska stödja och stimulera skönlitteraturen som konstform främst genom fortbildning av bibliotekspersonal